
ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ КРУГЛИЙ СТІЛ «ІНФОРМАЦІЙНЕ СУСПІЛЬСТВО: ЙОГО ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ У XXI столітті»

29 березня 2016 р. у Національному авіаційному університеті (Київ) відбувся Всеукраїнський круглий стіл «Інформаційне суспільство: його проблеми та перспективи у XXI столітті». Організаторами круглого столу виступили Національний авіаційний університет (НАУ), Інститут досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки імені Г.М. Доброва НАН України, кафедра філософії та соціології Національного медичного університету ім. О.О. Богомольця. У роботі круглого столу взяли участь 110 представників — молодих учених, аспірантів, студентів, викладачів та науковців провідних університетів і наукових установ Києва, Полтави, Кіровограда, Житомира, Дрогобича, Чернівців, Харкова, Івано-Франківська.

Відкрив роботу круглого столу голова оргкомітету, доктор філологічних наук, професор, директор Гуманітарного інституту Національного авіаційного університету *А.Г. Гудманян*, який зазначив актуальність запропонованих для розгляду тем і висловив сподівання, що доповіді, які будуть обговорені на круглому столі, допоможуть зрозуміти досягнення філософської науки, присвячені сучасним проблемам інформаційного суспільства.

Доктор філософських наук, професор *Л.Г. Дротянко* у доповіді «*Трансформація мовленнєвої культури у сучасному університеті*» підняла актуальне питання про роль мовленнєвої культури, семіотичну онтологію пізнання і, відповідно, про радикальне зростання ролі символічних засобів досягнення світу. Доповідач проаналізувала зміни у мовленнєвій культурі у зв'язку з появою нових технічних засобів комунікації та акцентувала увагу на тому, що в умовах інформатизації володіння викладачем загальною мовленнєвою культурою та критичний погляд на суспільні процеси дозволяють йому стати талановитим викладачем-інтегратором. Пріоритетним завданням університетської освіти стає формування філософської культури, що

ґрунтується на раціональності (на відміну від ірраціональності), абстрактності (на відміну від конкретності), критичності (на відміну від догматичності), системності (на відміну від фрагментарності).

Аспекти пізнання як відображення і пізнання як творчості були підняті у доповіді доктора філософських наук, професора, головного наукового співробітника Інституту досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України *В.І. Онопрієнка «Інженерія знань в інформаційній революції»*. Доповідач зазначив, що кібернетика в СРСР, а також інтерпретація проблем штучного інтелекту завжди по'єднувалася з філософськими і утопічними проектами, тоді як у США швидко відбувся перехід від кібернетики до прагматичних цілей інформаційних технологій та інженерії знань. Саме такий підхід і став магістральним шляхом побудови інформаційного суспільства. Доповідач розглянув основні перспективні напрямки сфери досліджень штучного інтелекту, зібрав проблематику штучного інтелекту з новою галуззю комп'ютерних наук — інженерією знань і розглянув їх як інструментальні засоби інформаційної революції.

Доповідь доктора філософських наук, доцента кафедри філософії НАУ *Л.А. Ороховської* на тему «*Проблеми становлення медіакратії в інформаційну добу*» була присвячена особливостям взаємодії мас-медіа і держави в інформаційну добу. Політика держави, яка орієнтована на консолідацію різних соціальних груп, у сфері мас-медіа має бути спрямована на: забезпечення суспільства повною, правдивою, своєчасною інформацією з розрізненням фактів і думок; забезпечення плюралізму ЗМІ; визнання рівності всіх ЗМІ; забезпечення свободи інформаційної політики в межах законів про ЗМІ; толерантність інформаційної політики; відмову від маніпулятивних прийомів, софістики; ведення відкритого діалогу; дотримання вимог інформаційної безпеки.

Доктор філософських наук, професор кафедри філософії Київського національного університету будівництва і архітектури *І.В. Чорноморденко* у доповіді «*Наукові чи позанаукові знання: конфронтація чи діалог*» зазначив, що сучасне суспільство стикається з низкою глобальних проблем, для пояснення і вирішення яких потрібна мобілізація різних знань. У доповіді було розглянуто альтернативні щодо науки форми знання в цивілізаціях минулого (досвід, релігія, мистецтво, мораль тощо). Крім ненаукових знань, існують і знання, які слід називати позанауковим знанням; воно є продуктом і результатом інших, ніж наука, епістемологічних практик. Науковцям лише варто приділяти більше уваги їх дослідженню і використанню.

Доктор філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії Навчально-наукового Гуманітарного інституту НАУ *С.М. Ягодзінський* у доповіді «*Вища освіта в мережевому суспільстві: потреба, тренд, бізнес*» звернув увагу на те, що становлення сучасного університету як бренду вимагає, з одного боку, позиціонування його як науково-дослідницького, бізнес-орієнтованого, інноваційного закладу, з іншого — потребує постійного розширення його інформаційної архітектури з невідмінним відображенням результатів цього процесу через усі доступні канали транслявання соціальної інформації.

У виступі «*Загрозливі знання в умовах інформаційного суспільства*» доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії та соціології Національного медичного університету *І.В. Васильєва* наголосила на тому, що однією з найактуальніших проблем сьогодення є збереження етичного компонента в науково-дослідницькому процесі. Людство з такою швидкістю рухається вперед, що не встигає осмислювати результати і наслідки своєї діяльності. Насторожує тенденція до перебільшення успіхів та значення новітніх генно-інженерних досліджень за очевидного замовчування їх можливих загрозливих наслідків. Це дозволяє ввести у

науковий обіг термін «загрозливе знання». Причому йдеться не про якість і рівень наукових здобутків, а про характер і доцільність їх застосування.

Значний інтерес викликав виступ доктора філософських наук, професора, завідувача відділу зарубіжної філософії Інституту філософії ім. Григорія Сковороди НАН України *В.В. Ляха* «Цінності в контексті модернізації і постмодернізації». Він підкреслив, що теорія зміни цінностей дозволяє зробити декілька виразних прогнозів. У загальній перспективі цінності постмодерну найбільшого поширення набудуть в суспільствах з найвищим рівнем багатства і ступенем впевненості в майбутньому; для населення економічно бідних суспільств на перший план здебільшого виходитимуть цінності виживання. Всередині суспільств цінності постмодерну найбільшого поширення набудуть серед верств з найбільшою впевненістю в майбутньому. Високі темпи економічного зростання мають породжувати відносно швидкі темпи ціннісних змін і відчутні ціннісні відмінності між генераціями.

В ході обговорення доповідей було розглянуто: проблеми комунікацій у сучасному суспільстві (канд. філос. н. *О.П. Антіпова, Н.А. Ченбай*), філософські та соціокультурні аспекти біоетики (докт. філос. н., професор *Л.Г. Конотоп*), ціннісні орієнтації соціальної архітектоники глобальних соціальних мереж в умовах інформатизації (докт. філос. н., професор *П.А. Кравченко*), історична свідомість сучасної молоді в інформаційну епоху (докт. філос. н., професор *В.М. Вашкевич*), гуманістичний вимір людського буття в інформаційному суспільстві (канд. філос. н., доцент *А.М. Фоменко*), філософія в освітньому просторі інформаційного суспільства (д. філос. н., професор *І.Д. Загрійчук*), роль біоетики в умовах експансії новітніх технологій (канд. філос. н., доцент *О.П. Скиба*), філософська культура в умовах інформаційного суспільства (канд. філос. н., доцент *Т.Д. Суходуб, О.О. Кудин*). Канд. філос. н., доцент *О.А. Матюхіна* зазначила, що спадщина великого лікаря й гуманіста, автора концепції благоговіння перед життям А. Швейцера є дороговказом у біоетичній підготовці студентів медичних спеціальностей. Основні ідеї етичної концепції Швейцера полягають у тому, що не пізнання й не практика, а переживання становить найсуттєвіший зв'язок людини зі світом. Саме буття, за Швейцером, є універсальною волею до життя. На думку канд. філос. н. *Л.В. Білецької*, у сучасних взаєминах лікаря і пацієнта відбувається перехід від принципів патерналізму до принципів співпраці і взаємної довіри (підтримки, розуміння, поваги, співчуття). Канд. істор. н., доцент *У.П. Кошетар*, звертаючись до суїциду як до біоетичної проблеми інформаційного суспільства, наголосила на тому, що сучасна біоетика є надзвичайно складним утворенням. Їй властиві як серйозні наукові здобутки, широка популярність, так і елементи міфологізації й певна фантомність.

Учасники «круглого столу» рекомендували врахувати результати виступів та дискусій у навчальному процесі та включити їх у навчальні програми гуманітарних дисциплін.

Т.А. ПОДА,
кандидат філософських наук,
доцент Національного авіаційного університету